

Vedlegg 1

til FT-sak 6/2015:
Fremtidens skole- og tilbudsstruktur i Østfold fylkeskommune

Fylkesrådmannens utredning av fylkestingets bestillinger i FT-sak 94/2104, inkludert nærmere vurdering av økonomiske og bygningstekniske forhold m.m.

Innhold		side
1	Økonomiske vurderinger og utfordringer	2-8
2	Ressurser til skolebygg som må rehabiliteres eller erstattes i nærmeste framtid uansett endringer i skole- og tilbudsstruktur, inkludert situasjonen for E-blokken ved Glemmen	9-15
3	Revidert løsning for Sarpsborg-skolene (vurdering av hvordan byggekostnadene til nye St. Olav og Kalnes kan tas vesentlig ned ved at Greåker utnyttes fullt ut og Borg beholdes inntil ny videregående skole i Fredrikstad står klar, inkludert vurdering av plassering av Helse/oppvekst og Design/håndverk)	16-20
4	Eventuell nedleggelse av IB-linjen	21-24
5	Eventuell neddimensjonering av Service og samferdsel i Moss og Indre Østfold	25-28
6	Ny skole- og tilbudsstruktur oppsummert m.m.	29-30

1

Økonomiske vurderinger og utfordringer

Prosjektgruppas rapport og fylkesrådmannens sak fra desember

Økonomiske beregninger pr desember 2014

I prosjektgruppas rapport og fylkesrådmannens saksfremlegg i desember 2014 fremgår det en rekke opplysninger om bygningsmessig status på våre skolebygg, økonomiske beregninger av de ulike tiltakene som er anbefalt og i hvilken rekkefølge de bør realiseres.

Det vises her særlig til kapittel 12 i prosjektgruppas rapport som inneholder arealendringsforslag for alle skoleanlegg ifølge alternativene 1, 2 og 4 og samlet effekt på livssyklus-kostnader (årskostnader LCC) og virksomhetskostnader som følge av alternativene 1, 2 og 4. Videre vises det til kapittel 15 i prosjektgruppas rapport der de fleste aktuelle investeringsprosjekter er oppgitt med foreløpige anslag for investeringskostnader, samt til fylkesrådmannens forslag til vedtak der tentativt investeringsprogram for alle skoler/regioner er angitt. I vedlegget til prosjektgruppas rapport kalt «Dagens situasjon» er samtlige skoleanlegg gjennomgått med vurdering av bygningenes tekniske tilstand, tilpasningsdyktighet og egnethet - samt at alle skoleanleggenes arealeffektivitet er analysert.

Differansen mellom beste og dårligste løsning for fremtidens skole- og tilbudsstruktur fremkom slik i prosjektgruppas rapport (se kap 12.4.2):

(mill kr)	Alt 0	Alt 1	Alt 2	Alt 4
Virksomhetskostnader (ledelse/stab/støtte, lærerlønn m.v.)	0	-12	-29	-40
LCC-kostnader (forvaltning/drift/vedlikehold & finanskostnad.)	0	-33	-44	-33
Sum	0	-45	-73	-73

Alt 0: Uendret skole- og tilbudsstruktur – ingen arealeffektivisering

Alt 1: Uendret skole- og tilbudsstruktur, men arealeffektivisering

Alt 2: 10 vgs, Borg avvikles

Alt 4: 9 vgs, Borg og Greåker avvikles

Når det gjelder de skolefaglige og samfunnsfaglige forskjellene mellom alternativene var det relativt små forskjeller mellom alternativene 2 og 4 – men begge disse var klart bedre enn alternativene 0 og 1. Fylkesrådmannen går ikke nærmere inn på det her, men henviser til prosjektgruppas rapport.

Avklarte forutsetninger for videre arbeid

Basert på fylkesrådmannens saksfremlegg og fylkestingets vedtak i desember anses det avklart at det er hovedalternativ 2 som skal legges til grunn for det endelige vedtaket om fremtidens skole- og tilbudsstruktur – dvs at:

- Borg vgs nedlegges på sikt, mens Greåker og alle øvrige vgs beholdes
- Dagens tilbudsstruktur skal videreutvikles i retning av større vekt på kombinerte skoler og der det er færre og større fagmiljøer pr skole

Når det gjelder beregningene av hvordan de foreslåtte enkeltprosjekter innenfor alternativ 2 ville virke i forhold til fylkeskommunens økonomiske bæreevne, var det forutsatt å bli behandlet når de ulike forprosjekt var gjennomført og i forbindelse med økonomiplanrulleringene – første gang for 2016-19. Målet for skolebruksplanen var primært å finne de beste langsiktige løsningene og økonomikonsekvensene på lang sikt – ikke gi konkrete anslag på investeringskostnadene eller angi praktiske byggløsninger.

Fylkesrådmannens tentative fremdriftsplan fra desember

Selv om det i desember-saken ikke ble gjort en konkret økonomisk vurdering av investeringenes effekt på kommende årsbudsjetter og salderingsbehov anbefalte likevel fylkesrådmannen at følgende arbeid kunne igangsettes umiddelbart:

- Programmering og forprosjekt for nye St. Olav i Sarpsborg sentrum og utvidelser på Kalnes slik at Borg kunne avvikles om ca 5 år
- Erverv av ny tomt i Fredrikstad sentrum for relokalisering av Frederik II

For de øvrige prosjektene tok fylkesrådmannen forbehold om det var realistisk å få de innarbeidet i en snarlig økonomiplanrullering – selv om det er ønskelig med løsninger relativt raskt. Dette gjaldt bl.a.:

- Bygningsmessige forbedringer ved Glemmen vgs – inkludert nye lokaler for Teknikk/industriell produksjon (E-bygget)
- Samling av Halden vgs i sentrum
- Samle avdelingene i Indre Østfold for Bygg/anleggsgag på Mysen vgs og Teknikk/-industriell produksjon på Askim vgs

Når det gjaldt situasjonen på Frederik II skrev fylkesrådmannen at skolen av både skolefaglige og samfunnsfaglige årsaker bør reetableres som helt ny skole på ny tomt i Fredrikstad sentrum. Fylkesrådmannen presiserte imidlertid at prosjektet hadde betydelige økonomisk usikkerhet knyttet til seg pga både ukjente tomtekostnader og utfordrende salgsmuligheter for eksisterende skoleanlegg da fylkeskommunen ikke eier grunnen de står på.

Samtidig som det igangsettes arbeid med erverv av ny tomt for Frederik II mente fylkesrådmannen at det bør igangsettes arbeid med utarbeidelse av konseptvalgutredning for både denne skolen og fremtidens Glemmen vgs basert på den langsiktige tilbudsstrukturen for skolene som fylkestinget vedtar. Fylkesrådmannen ser store fordeler ved å utarbeide konseptvalgutredninger for begge skoler samtidig slik at en får en helhetlig tilnærming til skoleutviklingen i Fredrikstad og hvordan utviklingen av anleggene kan samordnes. I saksfremlegget skrev fylkesrådmannen videre at sanering/nybygg og rehabilitering på Glemmen også innebærer så store økonomiske utlegg at det var vanskelig å se hvordan kan finansieres på kort sikt dersom Sarpsborg sentrum får prioritet de nærmeste årene.

Fylkesrådmannen vurderte samling av Halden vgs i sentrum som økonomisk sett mindre omfattende enn prosjektene i Fredrikstad, men at også dette prosjektet hadde betydelig usikkerhet ved seg som følge av at det må forutsettes et salg av Risum til en fornuftig pris før samlingen kan realiseres. Fylkesrådmannen mente imidlertid at det straks kunne igangsettes et arbeid med å finne andre kjøpere til Risum-anlegget enn Halden kommune slik at det eventuelt kan «sette fart» på arbeidet med samling i sentrum.

Videre arbeid med økonomisk avklaringer

Når fylkestinget nå i desember-vedtaket har angitt en mer konkret og forpliktende fremdriftsplan for særlig nye St. Olav (bygggestart 2016) og nye Frederik II (bygggestart 2018) gjør fylkesrådmannen i denne saken en mer inngående vurdering av hvordan de aktuelle investeringsprosjektene kan innpasses i fylkeskommunens helhetlige økonomi.

I prosjektgruppas rapport som lå til behandling i desember fremkom det en differanse mellom alternativene 2 og 4 i forhold til referansealternativet 1 (uendret skole- og tilbudsstruktur men avvikling av filialer og bygningsmessig effektivisering) slik:

(mill kr)	Alt 2	Alt 4
Reduserte virksomhetskostnader	- 17	- 28
Reduserte LCC-kostnader	- 11	- 0
Sum effektivisering	- 28	- 28

Alt 2: Borg avvikles

Alt 4: Borg og Greåker avvikles

Til grunn for effektiviseringen på kr 28 mill pr år (når alle tiltak er gjennomført) lå bygningsmessige løsninger som reduserte arealene med 17-22 000 m² i forhold til alternativ 1. Dette ville gi betydelig lavere utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold enn det skolene har i dag, samt at skolene lønns- og driftsutgifter til gjennomføring av undervisning (virksomhetskostnadene) ville bli reduserte som følge av foreslåtte effektiviseringer av tilbudsstrukturen. Fylkesrådmannens forslag endret noe på forutsetningene fra prosjektgruppas side som disse tallene bygde på – men ikke vesentlig. Sammenholdt med et 0-alternativ der både skolestruktur, tilbudsstruktur, filialer og antall m² opprettholdes og

kun erstattes når tekniske omstendigheter gjør det nødvendig er effektiviseringsgevinsten på i alt kr 73 mill i alternativene 2 og 4.

Det var i planperioden angitt et investeringsbehov på ca kr 1,8 mrd samlet sett – noe som ville gitt årlige kapitalutgifter på ca kr 117 mill når alle prosjekt var gjennomført. I tillegg til dette kommer behov for relokalisering av Glemmens avdeling på Veum for psykisk syke og nye bygningsmessige løsninger for Østfold fylkes-kommunale grunnskole som begge må få sin avklaring i løpet av kort tid. Når det gjelder fylkeskommunens investeringsbehov i fremtiden knyttet til tannklinikker, fylkesveier, kollektivknutepunkter og innenfor f.eks kulturområdet er det ikke vurdert i forbindelse med denne saken.

Ut fra dette kan en si at Skolebruksplanen har dokumentert store potensialer for kostnadseffektivisering av bygningsmessig drift og til gjennomføring av undervisning – og at ulike valg innebærer store kostnadsforskjeller. Samtidig har arbeidet også dokumentert at det er så store behov for nybygg og rehabiliteringer i bygningsmassen at fylkeskommunens utgifter som følge av dette uansett vil øke i årene som kommer. Uansett valg av fremtidig skole- og tilbudsstrukturmodell vil utgiftene til renter og avdrag til skolebygg øke mer enn utgiftene til FDV og virksomhetskostnader vil bli redusert som følge av fremtidige endringer.

Dersom en hadde lagt til grunn kun økonomiske målsettinger for endring av skole- og tilbudsstrukturen ville en kunne oppnådd større effektivisering enn det som følger av de forslag som har ligget inne i Skolebruksplanen. F.eks ville en permanent opprettholdelse av Borg vgs og en avvikling av St. Olav med fordeling av elevmassen her på øvrige skoler i Nedre Glomma antakelig gitt lavere investeringskostnader i årene som kommer enn de samlede løsninger som nå diskuteres for å oppnå bedre kombinerthet og elevtall på alle skolene. Siden en avvikling av Borg er et hovedgrep for bedre skolefaglige og samfunnsfaglige løsninger for Sarpsborg-skolene og ønsket om en videregående skole i Sarpsborg sentrum er så uttalt og sterkt (FT-sak 95/2013) velger imidlertid fylkesrådmannen å opprettholde disse hoved-forutsetningene for fremtidig struktur også i dette reviderte forslaget for løsning i Nedre Glomma.

Fylkesrådmannen understreket i saksfremlegget i desember at LCC-beregningenes angivelse av års-kostnader og fylkeskommunens budsjetteringsystem er basert på ulike forutsetninger og ikke uten videre kan integreres. I tillegg krever kommuneloven driftsmessig balanse hvert år i både årsbudsjetter og økonomiplaner – noe som kan hindre gjennomføring av lønnsomme prosjekter innenfor en lengre tidshorisont. Dette er imidlertid gjennomgått og drøftet i denne gjennomgangen slik at fylkestinget kan ha best mulig forutsetninger for vedtak om prioritering av de aktuelle investeringsprosjektene.

Økonomiske framtidsutsikter

Fylkeskommunens forventede økonomiske situasjon i årene som kommer er sist beskrevet i vedtatt økonomiplan og årsbudsjett. utfordringene er knyttet til bl.a. skattesvikt, omlegging av inntektssystemet og redusert utbytte fra Østfold Energi. I tillegg kommer en forventet elevtallsnedgang på kort/mellomlang sikt. 2015-budsjettet balanserer med vedtatt omstilling og effektiviseringstiltak for ca kr 40 mill.

I fylkestingets budsjettvedtak for 2015 er det økonomiske tilpasningsbehovet angitt til kr 200 mill slik:

«Østfold fylkeskommune har en utfordrende økonomi der rammen på sikt strammer seg til. Fylkeskommunen må ned 100 millioner i årlig drift i løpet av 4 år bare pga omlegging av inntektssystemet og elevtallsnedgang. I tillegg kommer investeringsbehov som vil øke renter og avdrag med 100 millioner i året.»

Økonomiske tilpasninger og løpende effektivisering er ikke noe nytt. De siste årene har fylkeskommunen tilpasset seg de nye reglene om ikke å inntektsføre momsrefusjon i på investeringer i driften, som på det meste utgjorde kr 80 mill. I tillegg har vi tilpasset oss et utbytte på kr 30 mill fra Østfold Energi, mens snittet de siste 10 årene har vært på kr 100 mill. I kommende økonomiplanperiode viser foreløpige vurderinger at rammetilskuddet vil bli redusert som følge av elevtallsnedgang og omlegginger av inntektssystemet for fylkeskommunene. Samlet mulig effekt på salderingsbehovet kan illustreres slik:

	2016	2017	2018	2019
Elevtallsnedgang	21	21	24	31
Omlegging inntektssystemet	15	29	44	58
Salderingsbehov 1	36	50	68	89

I tillegg til dette kommer økte kapitalutgifter som følge av investeringsbehov på flere sektorer. Innen tannhelse er det planlagt nye robuste klinikker i hver by, med et foreløpig investeringsbehov på kr 100 mill. Innen samferdsel er planlagt årlige investeringer på drøye kr 100 mill knyttet til fylkesvegene, og i tillegg et mer akutt behov for bruinvesteringer i størrelsesorden kr 600 mill.

Innen opplæring har skolebruksplanen dokumentert et omfattende behov for rehabilitering og nybygg som følge av at skoleanlegg blir teknisk utdatert. Etter 20-30 år er det nesten alltid mye som må gjøres med skolebygg, og store deler av bygningsmassen på skolesektoren i Østfold er nå eldre enn dette. F. eks har strengere brannforskrifter med tilbakevirkende kraft og bedre analyseverktøy for å vurdere brann og andre forhold gjort at vi nå har bedre innsyn i utfordringene enn for noen år siden.

I tillegg til dette kommer kapitalutgifter knyttet til investeringer som følge av investeringer som anbefales gjennomført av skole- og/eller samfunnsfaglige hensyn. I noen tilfeller vil

disse overlappe hverandre (byggene skal uansett utbedres eller rives), mens i andre tilfeller vil dette representere rene merutgifter – også etter at reduserte FDV-utgifter og reduserte driftskostnader til gjennomføring av undervisning er hensyntatt.

Strategier for å møte våre økonomiske utfordringer

Fylkestinget har tidligere vedtatt følgende generelle retningslinjer for budsjettarbeidet:

- Gjelda skal holdes under kontroll
- Vedvarende investeringsbehov skal dekkes uten lån
- God husholdning med tidligere overskudd.
- Regionalt utviklingsfond skal gi politisk handlefrihet

Fylkestinget har i forbindelse med behandlingen av årsbudsjett og økonomiplaner i 2013 gjort vedtak om at fylkeskommunens drift skal gjennomgå med sikte på å effektivisere og finne smartere løsninger slik at vår avhengighet av midler fra Østfold Energi inn i drift blir redusert.

I meldingssak til fylkestinget 24/4-2014 (FT-sak 22/2014) redegjorde fylkesrådmannen for det langsiktige arbeidet med styrking av fylkeskommunens økonomiske handlefrihet. I denne saken ble både de strammere rammebetingelsene for vår økonomi og det store investerings- og rehabiliteringsbehovet på skolesektoren fokusert som bakgrunn for omstillingsbehovet. Det ble her angitt en omstillingsperiode på seks år der de årlige økonomiplanrulleringene ville være naturlige beslutningsarena for de nødvendige vedtak.

Fylkesrådmannen har på denne bakgrunn igangsatt et større arbeid som har involvert alle ledernivåer i fylkeskommunen under overskriften «En fylkeskommune i endring». Arbeidet har hatt både en kvalitetsdimensjon og en effektiviseringsdimensjon.

Fylkesrådmannens vurdering av handlingsrommet

Fylkestingets budsjettvedtak der det framgår et tilpasningsbehov på kr 200 mill stemmer godt med de mer detaljerte prognoser som nå foreligger for endring i rammetilskudd og økte kapitalutgifter som følge av investeringsbehov i årene som kommer. Dette tilpasningsbehovet er imidlertid langt høyere enn det vi i dag har identifisert som mulige tilpasningstiltak. Over noen år ser imidlertid fylkesrådmannen følgende muligheter for et bedret inntekstgrunnlag:

- Fra 2021-2022 forventes elevtallet å øke betydelig igjen med tilsvarende økning i rammetilskuddet. Eksempelvis vil en økning på 100 elever pr år gi ca kr 10 mill i rammeøkning pr år. Selv om kostnadene i utgangspunktet øker tilsvarende gir dette gjennom strukturen og dimensjonering en viss økonomisk handlefrihet.

- De siste 10 års erfaring tilsier at vi fortsatt kan budsjetterte med en liten realvekst, eks 0,5 % vekst pr år gir ca kr 8 mill i rammeøkning pr år.
- En videreføring av rentekompensasjon for investeringer bør kunne gi oss en økning på kr 3 mill pr år
- Vi kan forvente en økning i utbytte fra Østfold Energi igjen, eksempelvis kr 10 mill mer pr år enn nåværende kr 30 mill

Samlet gir dette et økt inntekspotensiale i størrelsesorden kr 60 mill høyere etter 5 år, dvs i 2021 enn i 2015.

På utgiftssiden tenker fylkesrådmannen at vi viderefører nåværende opplegg for effektivisering og tilpasninger med kr 20 mill pr år. Etter 5 år gir dette kr 150 mill i reduserte utgifter.

Summen av disse foreløpige vurderinger rundt inntekter og utgifter viser at det over en 8 års periode bør være mulig å håndtere økte renter og avdrag i størrelsesorden kr 100 mil, dvs. et låneopptak i størrelsesorden kr 1,5 mrd.

2

Ressurser til skolebygg som må rehabiliteres eller erstattes i nærmeste framtid uansett endringer i skole- og tilbudsstruktur

Bakgrunn

Eiendomsseksjonen har i løpet av 2013 – 2015 fått gjennomført en relativt omfattende kartlegging av all bygningsmasse som tilhører Østfold fylkeskommune. Arbeidene er i stor grad utført av Reinertsen a/s og Norconsult. Resultatet av kartleggingen ble første gang vist i høringsutkastet til Skolebruksplanen juni 2014. Det ble vist pr skole og bygg. Tabellene sammenfattet teknisk standard, tilpasningsdyktighet og egnethet. Etter at kartleggingen fant sted har det blitt utarbeidet vedlikeholdsplaner som øker detaljeringsgraden og hvor flere nyanser kommer fram. I den senere tid har fokuset ligget på de dårligste byggene. Undersøkelsen har dreid seg om hvilken restlevetid de har, hvilke kostnader som minimum påløper i de 1-2 første årene ut i fra lovpålagte krav og hva de minimum vil koste å bruke i en siste 10 års periode. Arbeidet har resultert i oversiktene nedenfor over sanerings- og rehabiliteringsbehov.

Sannsynligheten for feil i et bygg er størst når det er helt nytt og når det nærmer seg utslitt. Byggets siste år vil være de mest krevende å drifte og vedlikeholde. Det oppstår hyppig feil og det er stadig mer krevende å oppfylle lovkrav. Dermed stiger kostnadene til både drift og vedlikehold. Mange bygg er i tillegg lite egnet for driften og er i mindre grad tilpasningsdyktige. Disse byggene vil normalt bli anbefalt revet.

Saneringsbehov

Tabellen nedenfor over saneringsbehov inneholder de byggene som må rives på grunn av dårlig teknisk standard og som samtidig ikke har behov for erstatningsbygg. Tabellen inneholder også bygg som krever mindre ombygginger i andre bygg for å kunne rives. Oversikten vil bli utvidet med de byggene som etter en totalvurdering av økonomi, egnethet og tilpasningsdyktighet anses uegnet for rehabilitering selv om erstatningsbygg må etableres. Oversikten inneholder pr i dag bygg med et samlet bruttoareal i størrelsesorden 20.000 m². Da er ikke St.Olav og Risum medregnet fordi disse uansett forutsettes avviklet. Drift av så stort unødvendig areal krever store ressurser og rivning bør foretas så snart rivningsarbeidene kan finansieres. Rivning av de mest ressurskrevende byggene vil gi lavere årskostnader for fylkeskommunen.

Saneringskostnader			
Kostnader i 1000kr			
Skole	Bygg	Areal [m2]	Saneringskostnad
Askim	B	1438	3 600
	C		0
Glemmen	E	3482	8 750
Halden, Porsnes	C	2078	5 250
Halden Risum	A	2052	
	B	3039	
	C	3006	
	K,L	210	
	P	210	
	G	143	
Kalnes	AH	535	1 380
	BB	72	250
	BC	307	875
	CC	150	375
	CD	155	500
	CF	350	900
	DB	96	250
	DC	112	375
	DE	1333	3 340
	EI	332	875
	EM	141	400
	EN	149	400
	FA	3015	7500
	FB	97	250
	GB	1239	3 200
	GC	858	2 250
	GF	234	625
Mysen	E	683	1 750
St. Olav	E		0
SUM		23 517	43 000

Rehabiliteringsbehov

Tiltakene angitt i tabellen for rehabiliteringsbehov må gjennomføres de første 1-2 årene, og dreier seg i størst grad om brann-relaterte forhold. Deler av brannlovgevingen har tilbakevirkende kraft og stiller derfor de samme kravene til gamle bygg som nye. Nødvendige tiltak på det elektriske anlegget er også fremtredende i kartleggingene. Dersom byggene ikke umiddelbart fases ut må tiltakene gjennomføres. Det er ikke aktuelt å skyve på gjennomføringen da avdekkede feil må rettes og unødvendig utsettelse fører til brudd på lovverket og konsekvenser for fylkeskommunen.

Kostnadsestimatene i tabellen under er i mill kr og er beheftet med usikkerhet i størrelsesorden +/- 20%.

Skole	Bygg	Areal [m ²]	Kostnader år 1	Hovedtiltak 1 år	Kostnader 10+ år	Hovedtiltak 10 år	Total-kostnad
Askim VGS							
	C	2250	5 000	Brann, Elektro	4 500	Tak	9 500
	D	3018	2 500	Brann, Elektro	5 400	Tak	7 900
Fredrik II. VGS Christianslund							
	A	1034	2 900	Fasader, Brann	2 000	Tak	4 900
	B	1357	3 100	Fasader, Brann	2 000	Tak, Vinduer	5 100
	C	935	2 500	Fasader, Brann	125	Varme	2 625
	D	1504	3 750	Fasader, Brann	250	Varme	4 000
	E	1495	3 875	Fasader, Brann	0		3 872
	F	365	1 500	Fasader, Brann	125	Varme	1 625
	L	324					0
	M	616	1 250	Fasader, Brann	125	Varme	1 500
	Mn	702	625	Brann	125	Varme	750
Fredrik II. VGS Frydenberg							
	A	7005	6 500	Brann, Elektro	6 250		12 750
Glemmen VGS							
	A	3231	3 380	Brann, Elektro	1 375	Vinduer	4 755

	B	2220	4 625	Elektro, Tak	1 375	Vinduer, Varme	6 000
	C	668	1 750	Brann, Elektro	750	Vinduer, Varme	2 500
	D	1622	2 250	Brann, Elektro	750	Vinduer, Varme	3 000
	F2	913	1 500	Brann, Sanitær/mugg	500	Varme, Elektro	2 000
	G	1203	3 000	Elektro, Takrenner	1 000	Varme	4 000
Glemmen VGS avd Lisleby							
	A	2292	4 000	Brann, Olje/fettutskiller	2 500	Elektro, Vinduer, Fasader	7 500
Halden Porsnes							
	B3	185	750	Tak, Vinduer, Kledning	1 750	Varme	2 500
Kalnes VGS							
	AA	507					0
	AC	2200	750	Brann, Fasader	375	Vinduer	1 125
	AD	1685	250	Brann	250	Murpuss	500
	AE	2099	25	Brann	850	Vinduer	875
	DD	1333	1 125	Fasader, Brann, Elektro	500	Vinduer, Takrenner	1 625
Mysen VGS							
	A	1506	2 875	Brann, sprinkling			2 875
	F	1169	1 250	Brann	375	Elektro	1 625
	G,Gn	922	250	Brann	1 375	Elektro	1 625
	H	2045	4 500	Brann, sprinkling			4 500
	J	367	750	Brann, sprinkling			750
	K	2060	3 375	Brann, sprinkling			3 375
	P	3297	5 375	Brann, sprinkling			5 375

Sum kostnad år 1	75 300
Kostnader år 1 pr m2	1,5

Sum kostnad alle bygg	109431
Kostnader alle bygg pr m2	2.1

Kostnaden for å utbedre de lovpålagte kravene de første to årene beløper seg til kr 75 mill. Skal byggenes levetid økes med 10 år, vil kostnadene økes til kr 110 mill. Det må understrekes at da er ikke rutinemessig vedlikehold og oppgraderinger tatt med. Det vil selvfølgelig være mulig å fase ut byggene i perioden til en lavere kostnad, men tiltakene de to første årene vil uansett måtte gjennomføres.

Risum er ikke med på hverken sanerings-listen eller rehabiliterings-listen. Nødvendige tiltak på Risum de første 1-2 årene beløper seg til ca kr 12,5 mill. Gjennomgående vurderes behovet for oppgradering så stort at Norconsult anbefaler at Risum fraflyttes så snart som mulig.

Anlegg med spesielt fokus

Tiltakene de to første årene på rehabiliterings-listen må utføres uansett dersom bygget ikke fraflyttes umiddelbart. Tiltakene innarbeides i vedlikeholdsplanen og detaljene vurderes nærmere ved utførelse. I tillegg har vi anlegg som har fått eller må få et spesielt fokus.

St.Olav

St. Olav står ikke på noen av listene. Det under forutsetning av at byggesaken prioriteres og bygget blir revet og erstattet med nytt som vedtatt av Fylkestinget 04.12.2013 i FT sak 95/2013.

Glemmen E-blokk

E-blokken ble vurdert som svært mangelfull ved den tekniske gjennomgangen. Blokken var utsatt for setningsskader og hadde branntekniske mangler. Styringsgruppen for byggesaker valgte å fraflytte blokken og inngå langsiktige leieavtaler i henholdsvis Tomteveien 34 og Hassingveien 40 for å erstatte tapte undervisningsarealer. Tiltaket er vurdert som økonomisk gunstig i forhold til nytt erstatningsbygg. Det er utført en programmeringsjobb for å løse den akutte situasjonen og det vil foretas ytterligere programmering for å se om bygg G også kan fases ut og rives. Tiltakene vil inngå i den foreslåtte konseptvalgutredningen for Glemmen.

Halden vgs

Fylkesrådmannen har tidligere fått i oppdrag å arbeide for å finne løsninger der Halden vgs sin virksomhet på Risum kan overføres til hovedskolen i sentrum (Porsnes). Risum-avdelingen består i dag av Bygg/anleggsteknikk som holder til i leide lokaler på Iddeveien i nærheten av Risum, samt Idrettsfag, Musikk/dans/drama, Restaurant/matfag og en forsterket avdeling holder til på Risum.

Som tidligere beskrevet står ikke anlegget på Risum på noen av listene. Norconsult anbefaler at anlegget fases ut så tidlig som mulig. Risum består av mye dårlig bygningsmasse som har et oppgraderingsbehov i størrelsesorden kr 12,5 mill de første to årene bare for å imøtekomme lovkravene når det gjelder helse/miljø/sikkerhet. I tillegg krever anlegget betydelige ressurser til generelt vedlikehold og oppgradering. Disse tiltakene er ikke

kalkulert, men det konkluderes med at det ikke anbefales å bruke økonomiske ressurser på anlegget.

Den tekniske standarden på C bygget på Porsnes er av en slik karakter at det blir anbefalt revet. Det inneholder bl.a. verksteder for Teknikk/industriell produksjon.

Det er mulig å se to forskjellige løsningsmodeller for å samle all virksomhet på/ved Porsnes. Det kan bygges på Porsnes eller det kan inngå langtidsleie av egnede objekt. Pr i dag peker arealer i Saugbruks-anlegget seg ut som de mest interessante. Det er mulig med en kombinasjon av modellene. Fylkesrådmannen foreslår å flytte RM og MD fra Halden. Det vil minske kravet til areal og investeringer betydelig. Dersom RM skal flyttes og reetableres på Porsnes vil det isolert sett kreve en investering foreløpig anslått til ca kr 24 mill. Når fylkestinget har vedtatt hvilke utdanningsprogram skolen skal ha i fremtiden i forbindelse med denne saken, anbefaler fylkesrådmannen at det utarbeides en konseptvalgutredning for å finne den beste løsningen og tilhørende økonomi. I denne forbindelse bør det holdes åpent for ulike løsninger for sammensetting av tilbud på vg2 og vg3-nivå for å finne frem til løsninger som gi best investeringsøkonomi og kostnadseffektivitet.

Bygge ut skolen på egen tomt på Porsnes

Tomten ble i kartleggingen vurdert på følgende måte: «Tomta i Porsnesbakken er regulert i reguleringsplan fra år 2000, Porsnes-området og med et maksimalt tillat bebygd areal BYA = 60 %. Tomta i Porsnesbakken er ikke fullt utnyttet og BYA kan teoretisk sett økes med 3000m². Byggehøyden må ikke overstige eksisterende byggehøyde. Unntatt fra dette er ventilasjonsbygg og andre nødvendige installasjoner. Slike påbygg må imidlertid ikke samlet overstige 20 % av bebygd areal. Nye tilbyggsdeler mot øst (retning Damstredet) bør nedtrappes 1-2 etasjer i forhold til eksisterende skolebygning. Eksisterende enkelttrær skal bevares i størst mulig utstrekning. Kun trær som er nødvendig for utbyggingen skal fjernes».

Tomteforholdene kan oppfattes som utfordrende, men må undersøkes nærmere i konseptvalgutredningen hvor også potensiell utvikling av anlegget må hensyntas. Det er i saksutredningen utarbeidet en skisse som er benyttet i kalkulasjonsgrunnlaget som viser at det kan være mulig å få plass til all aktivitet på egen tomt på Porsnes. Løsningen kan utfordre reguleringsbestemmelsene.

Det er mulig å tenke seg andre idrettshall-løsninger for å minske arealbehovet på tomten. Halden kommune har laget en ideskisse på ny ungdomsskole med idrettshaller på tomten til Os skole. Ideskissen inneholder idrettsarealer som ville dekke behovet til Halden vgs. En kan også tenke seg å kjøpe/leie arealer av Saugbruks for å bygge ny idrettshall.

Langtidsleie

For å senke investeringsbehovet og samtidig kravet til areal på Porsnestomten kan langtidsleie av arealer i rimelig avstand fra skolen være et alternativ. Saugbruks har signalisert at de er interessert i å leie ut eller selge deler av sine arealer. Det er utarbeidet løsninger på skissenivå. Arealene ligger i 1. og 2. etg. i bygningen som ligger nærmest Porsnes.

Økonomi

Det er utarbeidet foreløpige kalkyler som beregner hva det vil koste å bygge på Porsnes eller leie arealer kontra å fortsette aktiviteten på Risum og leie til BA ved Iddeveien. Vi vil spare leiekostnadene for Iddeveien, FDV kostnader på Risum og i noen grad virksomhetskostnader. Kalkylene inneholder ikke kostnader til oppgradering av Risum, men viser likevel at årskostnadene blir i størrelsesorden 2 til 4 mill kr høyere. Det må anses å være en lav kostnad for en betydelig økning av den bygningstekniske standarden og for å få samlet skolen.

3

Revidert løsning for Sarpsborg-skolene

Bakgrunn

Fylkestinget ba i desember-vedtaket fylkesrådmannen om å utrede hvorvidt investeringsbehovet i Sarpsborg kunne reduseres ved å utnytte kapasiteten på Greåker og ved å beholde Borg til ny videregående skole i Fredrikstad sto klar, samt å vurdere om design og håndverk kunne opprettholdes på Kalnes og helse- og oppvekstfag også opprettes på Kalnes istedenfor på St. Olav.

Fylkesrådmannen har i sitt nye forslag utnyttet kapasiteten på Greåker ved å legge flere elevplasser dit (på studiespesialisering og helse- og oppvekstfag) og valgt å la Design/håndverk bli liggende på Kalnes, men opprettholder forslaget om at Helse/oppvekst legges til nye St. Olav. Det er for øvrig ikke gjort endringer fra forslaget før jul, og det henvises til prosjektgruppas rapport pkt 15.2.5 og 15.3.5 for drøfting av skole- og tilbudsstrukturfordelingen i Sarpsborg

Plassering av Helse/oppvekst

I fylkestingets vedtak 3/12-14 ble fylkesrådmannen bedt om å gjøre en ny vurdering av plassering av Helse/oppvekst (HO) i Sarpsborg – dvs om det burde etableres på Kalnes istedenfor St. Olav.

HO er et utdanningsprogram der mange av elevene utplasseres i yrkeslivet i deler av opplæringen. Nærhet til utplasseringsstedet bør derfor være et viktig argument når tilbudet skal flyttes. Utplasseringen skjer i alt vesentlig grad i pleiehjem/sykehjem, barnehager og SFO. Erfaringsmessig er det få elever som utplasseres i praksis ved sykehus. Sykehuset Østfold (SØ) samarbeider med de videregående skolene i Østfold om praksisplasser. Ifølge koordineringsansvarlige for inntak til praksisplasser ved SØ, utplasseres i størrelsesorden 10-20 elever ved sykehuset. Dette er elever fra hele Østfold. Borg vgs har pr i dag ikke elever utplassert ved sykehus, mens Glemmen har i underkant av ti elever ved sykehuset i Fredrikstad.

Den viktigste årsaken til at det er så få elever som har praksisperiodene sine ved sykehus, ligger i at det ved sykehus er et helt annet sikkerhetsnivå (ansvar/personvern o.l.) enn i andre institusjoner og at en derfor må være 18 år for å være i dette miljøet.

Plassering av HO i Sarpsborg sentrum vil gi elever og undervisningspersonalet nærhet til utplasseringsstedet. I Sarpsborg sentrum finnes pleiehjem, sykehjem, barnehage og SFO i

gangavstand fra St. Olav. Dette vil sannsynligvis gi godt grunnlag for samarbeid og enklere oppfølging av elever som er utplassert.

Fylkesrådmannen har ikke funnet grunnlag for å tro at tilgang og behov på lære plasser i fremtiden på henholdsvis sykehus og kommunale tilbud vil bli særlig annerledes enn i dag.

Et argument som *kan* tale for å plassere HO på Kalnes er dersom skolen får status som evakueringsområde for sykehuset ved katastrofer og en kan dra nytte av en etablert nærmere kontakt mellom sykehuset og skolen som følge av samarbeid på HO-området. Det foreligger imidlertid ikke konkrete planer om slik funksjon for skolen og fylkesrådmannen finner ikke grunnlag for å kunne tillegge dette særlig vekt.

Uansett hvilken av skolene som får HO vil det innebære en styrke for vedkommende skole. Kalnes ville fått et elevvolum over anbefalt minstenivå, mens St. Olav blir langt bedre kombinert enn den ellers ville vært. Det innebærer ingen kostnadsmessige forskjell mellom plassering av HO på Kalnes eller St. Olav. Samfunnsfaglig, og ut fra ønsket om transporteffektivitet og sentrumsutvikling, er det best å ha et større elevvolum i sentrum enn på Kalnes. Kalnes blir riktignok noe mindre en anbefalte minstenivå på 750 i fastsatte kriterier for god skolestruktur, men det var også situasjonen i fylkesrådmannens forslag fra før jul der Greåker vgs ble opprettholdt og dette anses ikke som noe stort problem. Skolen blir uansett større og bedre kombinert enn i dag, og det er også elevgrupper som profiterer på en skole som har mindre enn 750 elever.

Ut fra dette mener fylkesrådmannen at skolefaglige og samfunnsfaglige hensyn bør være styrende og at dette tilbudet legges til St. Olav pga nærhet til praksis plasser, behovet for kombinerte skoler og ønske om større elevvolum i sentrum enn på Kalnes.

Plassering av Design/håndverk

En flytting av tilbudet fra Kalnes til St. Olav kan sies å være skolefaglig gunstig da både Kalnes og St. Olav ville blitt bedre kombinert ved et slikt grep og fordi fagene det undervises i på DH er typisk knyttet til virksomhet og lære plasser som finnes i bysentrum (frisører, blomsterbutikker m.m.). På den annen er Kalnes allerede med denne løsningen på ca 700 elever (gitt at HO legges til St. Olav) noe under definert minstenivå på ønsket elevtall pr skole i Skolebruksplanens del 1 (750 elever). Dersom DH beholdes på skolen unngår en at elevtallet svekkes ytterligere.

Økonomisk sett vil en opprettholdelse på Kalnes være gunstig da DH på Kalnes i dag har relativt nylig tilpassede lokaler, og en eventuell omdisponering av disse og etablering av nye DH-lokaler på St. Olav innebærer merkostnader. Det vises for øvrig til vedlegg 1 pkt 5, og forslag til innstilling pkt 6.

Fylkesrådmannen endrer på denne bakgrunn anbefalingen fra saken før jul og foreslår Design/håndverk (DH) opprettholdt på Kalnes.

Økonomi og alternative løsninger for Borg

I det reviderte forslaget er det totale investeringsbehovet i Sarpsborg redusert med ca. kr 200 mill. Når det gjelder å beholde Borg til ny videregående skole i Fredrikstad er ferdigstilt, er det foretatt beregninger på tre ulike løsninger med følgende forutsetninger:

A) Borg avvikles ca. 2019

Nye St Olav bygges for ca. 860 elever i ett byggetrinn. Denne vil ta imot elektrofag og helse- og oppvekstfag fra Borg. Samtidig foretas noen ombygginger og utvidelser på Kalnes for å ta imot teknikk og industriell produksjon fra Borg og idrettsfag fra St Olav og på Greåker for å ta imot bygg- og anleggsteknikk og noen klasser helse- og oppvekstfag fra Borg. Alt ferdigstilles i løpet av 2019.

B) Borg avvikles ca. 2023

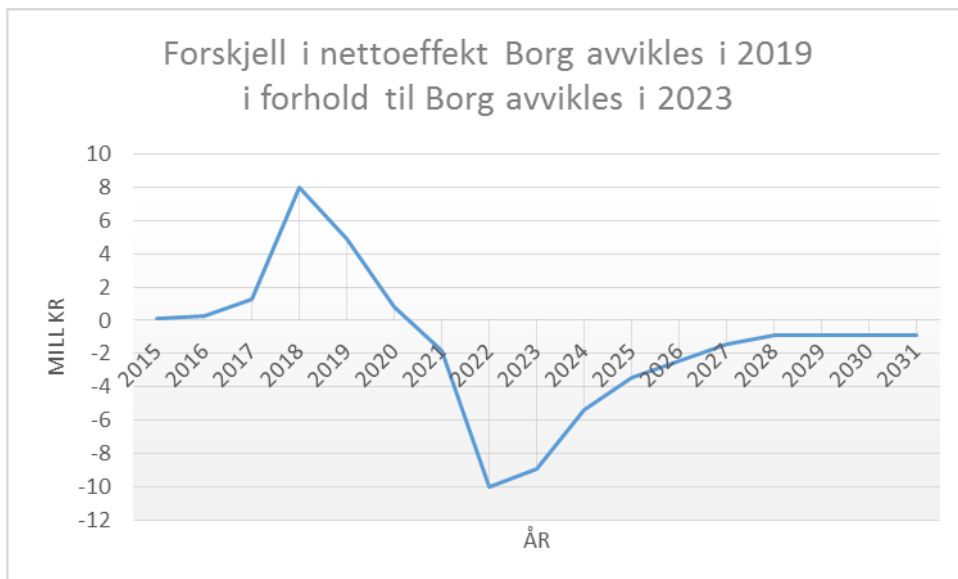
Nye St Olav bygges først som en liten skole for ca. 580 elever som ferdigstilles i løpet av 2019. Byggetrinn to for St Olav og andre ombygginger/nybygg på Greåker og Kalnes kommer i perioden 2021-2023.

C) Borg beholdes også i perioden etter 2023.

Beregningene inkluderer anslag for alle relevante kostnadselementer ved alternativene ovenfor: økte kapitalutgifter som følge av investeringer i de nye byggene, reduserte FDV-kostnader som følge av mindre totalareal, reduserte virksomhetskostnader som følge av avviklingen av én skole og samling av utdanningsprogram, bortfall av leieutgifter, økte midlertidige leieutgifter under byggeperioden, endringer i skysskostnader og økte utgifter i en mellomperiode for omstilling/flytting/overtallighet.

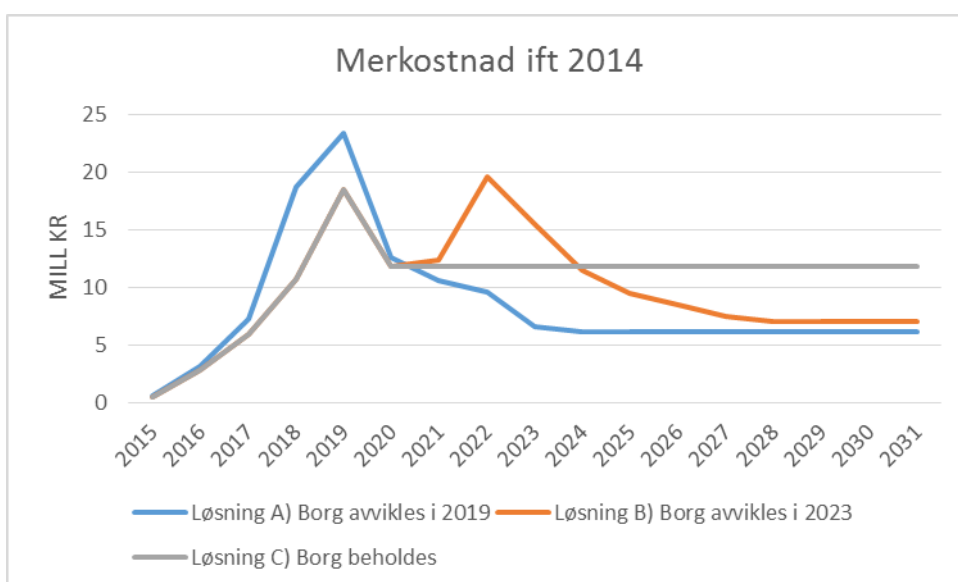
Beregningene viser at investeringsbehovet i Sarpsborg (for sentrumsskolen, Greåker og Kalnes) reduseres med i overkant av kr 300 mill i perioden før 2019 hvis man velger å avvikle Borg i 2023 mot å avvikle skolen i 2019. Samtidig mister man imidlertid effektiviseringsgevinsten av reduserte virksomhetskostnader ved avvikling av én skole og FDV-kostnader ved å redusere det totale arealet.

Nettoeffekten på fylkeskommunens driftsbudsjett vil totalt sett i perioden 2019-2023 være mer positiv ved å avvikle Borg i 2019 istedenfor i 2023. De totale merkostnadene vil være høyere i 2019-2020, men lavere i 2021-2023. I gjennomsnitt vil de over denne perioden være i ca. kr 3 mill lavere per år. Det vil si at usikkerheten tatt i betraktning, vil nettoeffekten være tilnærmet lik i begge løsningene i denne perioden. Sett over en lengre periode, viser løsningen med å avvikle Borg i 2019 seg å være mer økonomisk fordelaktig.

Diagrammet viser at løsning A) hvor Borg avvikles i 2019 gir dårligst effekt (høyest merkostnader) i perioden fram til 2021, men best effekt (lavest merkostnader) i perioden etter 2021 og utover i forhold til løsning B) der Borg avvikles i 2023. I årene 2019 og 2020 vil fylkeskommunens nettoutgifter være henholdsvis ca. kr 5 og 1 mill høyere for løsning A), men ca. kr 10 og 9 mill lavere i årene 2022 og 2023.

Å beholde Borg vil på sikt gi den dårligste økonomiske effekten. Investeringsbehovet vil i denne løsningen være lavere, men til gjengjeld vil virksomhetskostnadene og FDV-kostnadene holde seg betydelig høyere over lang tid.

Diagrammet viser at løsning A) hvor Borg avvikles i 2019 gir høyest merkostnader i perioden fram til 2020, men lavest merkostnader i hele perioden etter 2020.

Løsning C) hvor Borg beholdes gir lavest merkostnader i perioden fram til 2020, men høyest merkostnader i hele perioden etter 2024.

Løsning B) hvor Borg avvikles i 2023 vil gi to topper med merkostnader og høyest merkostnader i perioden 2020 til 2024. Dette skyldes at man investerer i to omganger, men får ikke ut effektiviseringsgevinsten før etter den andre investeringsperioden.

Skolefaglig vil det være en ulempe å ha Borg på oppsigelse over lengre tid og ha tre små skoler i mellomperioden. Det er i tillegg stor sannsynlighet for at den endelige løsningen for skolebygget i sentrum vil kunne bli mindre optimal og at skoledriften vil forstyrres i perioden rundt det andre byggetrinnet.

Fylkesrådmannen vil derfor anbefale å gjøre alle endringer i Sarpsborg i ett grep og avvikle Borg når de nye byggene til Sarpsborg-skolene er ferdigstilt, ca. år 2019. Dersom forutsetningene for salgssum for hele Borg-anlegget ikke blir tilfredsstillende, kan det være et alternativ å selge deler av anlegget, leie ut andre deler og/eller ta i bruk deler av anlegget til egen fylkeskommunal virksomhet som i dag leier lokaler i Nedre Glomma. Fylkesrådmannen vil komme tilbake til dette.

4

Eventuell nedleggelse av IB-linjen

Bakgrunn

I fylkestingets vedtak 3/12-14 ble fylkesrådmannen gitt i oppdrag å vurdere en nedleggelse av «IB-linjen». Fylkesrådmannen gjør i dette notat en vurdering av innhold og kostnader knyttet til IB-linjen på Frederik II.

IB er en internasjonalt anerkjent utdannelse på videregående trinn og et alternativ til den norske. Det er et krevende, studieforberedende kurs og passer for målrettede elever som ønsker en internasjonal videregående skole. Elever med IB- diplom er meget ettertraktet både blant norske og internasjonale universiteter på grunn av de høye krav til selvstendig arbeid og kritisk refleksjon som stilles til dem.

”The International Baccalaureate Organizational” som har ca 2500 medlemsskoler over hele verden har sitt hovedsete i Geneve og sitt pedagogiske senter i Cardiff.

Hjemmeside: <http://www.ibo.org/>. Det er i dag i alt 33 private og offentlige IB-skoler i Norge. Det kan nevnes at Akerhus har tre IB-skoler (Ås, Lillestrøm og Nesbu) og Vestfold har to IB-skoler (Sandefjord og private Skagerak International School).

Alle videregående skoler i Østfold er engasjert i en eller annen form for internasjonalt arbeid, enten som del av den ordinære driften, eller med økonomisk tilskudd fra f.eks. EU-programmer. Tre videregående skoler (Malakoff, Askim og Greåker) har også såkalte "internasjonale klasser" der undervisningen følger ordinære timeplaner, men med at internasjonalt tilsnitt. Frederik II er imidlertid den eneste skolen i Østfold som etter vedtak i fylkestinget 13/2-2007 under sak 3/2007 har opprettet et IB-tilbud.

Tilbudet på Frederik II

Ved Frederik II skiller det internasjonale tilbudet på Vg1 nivå seg noe fra de andre skolene. Dette Vg1 tilbudet er blitt kalt "International Beginners" og er søkbart for elever fra hele fylkeskommunen. Tilbudet følger ordinære læreplaner for Vg1 studiespesialisering og vinkles spesielt med tanke på videre skolegang innen IB-systemet. Mye av undervisningen foregår derfor på engelsk, som en forberedelse til IB, der all undervisning unntatt morsmål, er engelskspråklig.

IB tilbudet går som kjent over to år etter gjennomført Vg1 i det nasjonale systemet. IB-tilbudet har gjennom de siste syv år hatt mellom 40 og 21 søkere. Da tilbudet vurderes som faglig krevende, har skolen kun tatt inn mellom 23 og 16 av søkerne. Tallene viser ingen tydelig stigende eller fallende tendens gjennom disse årene.

25% av de som tas inn har en annen morsmålskode enn norsk, og ved årets inntak kommer 7 elever fra internasjonale skoler (Gøteborg, Skagerak Irak, Pakistan, England, Canada,

Singapore) og tre elever har såkalt "self-taught-language", hvilket betyr at de ikke har norsk som morsmål i IB-opplæringen. 28% kommer fra andre inntaksområder enn det Frederik II rekrutterer fra.

Kostnader

Totalkostnaden for de to IB-klassene ved skolen er kr 5,6 mill. Denne summen fordeler seg med kr 5,1 mill på lønn (inkl sosiale utgifter) og kr 0,5 mill på andre utgifter (inkl. avgifter til IB, eksamensavgifter, obligatorisk etterutdanning, PC, bøker i bibliotek og til elever).

Dersom en regner et snitt antall elever pr. klasse på 20 (se over) vil utgiften pr. elev pr. år beløpe seg til kr. 140.000,-. Ved oppfylling av klassene til 28 i hver synker dette beløpet til kr 100.000,-. En sammenligning med tilbudet ved Ås videregående skole i Akershus vgs viser at totalkostnaden pr. klasse er den samme. Ås vgs har imidlertid fulle klasser og driver følgelig mer kostnadseffektivt pr. elev.

En avvikling av IB på Frederik II forutsatt at elevene isteden søker seg til Studiespesialisering anslås å redusere fylkeskommunens netto årlige driftsutgifter med ca kr 2,6 mill p.a. Alternativt kan det tenkes at Childrens International School vil søke godkjenning også på DP-nivå og at elevene vil søke seg dit.

Resultater

Tallene viser at det er lite frafall blant elevene som tas inn på IB, og de som kan regnes som frafall overføres til det ordinære opplæringsløpet i studiespesialisering.

Gjennom flere år har antall elever som etter fullendt løp får DP (Diplom - endelig vitnemål fra IB-systemet) vært på ca 50%. Siste år registreres en bedring. Karakterstatistikken viser at blant de som fullfører og består DP-eksamen er det noen med svært gode karakterer. Ca halvparten av de som ikke oppnår DP, oppnår nok poeng til å få generell studiekompetanse i det nasjonale systemet. Dersom en igjen sammenligner med Ås vgs, viser det seg at gjennomførings-prosenten fram mot IBDP (diplom) er tett oppunder 100%. Likevel rapporterer Ås vgs at de også tidligere hadde utfordringer på dette området.

IB systemet har sin egen "Nasjonal vitnemålsbase". Elever som har til hensikt å søke opptak ved universiteter i utlandet eller Norge må registrere seg her. Utskrifter fra denne databasen viser at ca 30 prosent av elevene som består, registrerer seg her samme år som de avslutter DP programmet. Tallet var noe høyere siste år. Tallet sier ingenting om hvor mange som faktisk starter på en utdanning i utlandet, bare hvem som søker. Ved Ås vgs søker svært få av IB-elevene seg til utenlandske universiteter, men derimot i stor grad mot NTNU

Innhentede vurderinger

NHO har levert et fyldig innspill som konkluderer med at "en beslutning om avvikling vil være forhastet". Konklusjonen baserer seg på momenter som:

- Et internasjonalt valgfagstilbud (som ved Greåker) kan ikke erstatte IB
- Det er rimelig å vente en økt søkning til IBDP når CIS (Children's International School i Fredrikstad) fra 2016/17 leverer store årskull. Etter planlagt etablering av CIS i Moss vil denne øke ytterligere

- En avvikling vil gå på tvers av nasjonale, utdanningspolitiske ønsker

Videre framheves det at NHO vurderer tilbudet slik at det ikke er tilstrekkelig utviklet, verken når det gjelder markedsføring eller selve kvaliteten på tilbudet. NHO framhever at dersom en avvikling er aktuelt, må fylkeskommunen sørge for at det åpnes for overgangsordninger som kan gi tilstrekkelig tid til andre aktører å etablere seg, slik at elever ikke blir skadelidende.

LOs uttalelse gjengis her i sin helhet: For LO Østfold er det viktig med et bredt tilbud, som gjenspeiler arbeidsmarkedets behov nå og i fremtiden. Det er derfor viktig med en bredde som dekker samtlige kompetansebehov. LO Østfold er positive til IB-linja, og mener denne kan være et nyttig bidrag for rekruttering og kompetanseheving i en globalisert verden. IB-linja er et nyttig bidrag i en helhetlig kunnskapsstruktur, dersom denne linjen utgår bør dets funksjon implementeres inn i andre eksisterende linjer. Dette for å ivareta samfunnets, og elevgruppens behov også i fremtiden.

Skolens egne vurderinger av tilbudet konkluderer med at en ser utfordringer som må løses. Skolen har ikke maktet å skape det gode omdømme som linja trenger og rekrutteringen fra hele fylket har vært for dårlig. I tillegg erkjenner man at tilbudet i rekrutteringsklassen "International Beginners" fungerte for dårlig i foregående skoleår.

Skolen har videre forståelse for at kostnadsnivået pr. elev kan synes høyt og at antall elever som oppnår diplom er for lavt. Skolen rapporterer at det flere tiltak er iverksatt for å bedre tilbudet. Skolen har inneværende skoleår tilsatt ny IB-koordinator, som har spesielt fokus på nevnte utfordringer. Tilbudet i "International Beginners" er forbedret. Skolen har inneværende skoleår hatt en spørreundersøkelse i klassen som viser at 17 av 27 elever ønsker å søke IB kommende skoleår. Videre rapporteres det at en utskifting av lærekreftene er på trappene. Skolen planlegger også å "internasjonalisere" tilbudet ytterligere i kommende år ved å tilby studietur/ekskursjon til engelskspråklig land i tillegg til opplegget "Model United Nations." Arbeid for å bedre informasjon til elever utenfor fredrikstadorrådet er igangsatt, også gjennom "Nettverk for karriereveiledere". Skolen savner informasjon om når foreldremøter/informasjonsmøter holdes ved andre videregående skoler i Østfold, men har planer om å "invitere seg selv" til disse utover våren.

Skolen viser også til at dersom tall de har innhentet fra CIS er korrekte, vil skolen ha ca 40 kvalifiserte søkere hvert år fra inntaksåret 2016/2017. 50% av elevene som går ut fra MYP(Ungdomsskoletrinnet IB) utgjør 17. Dertil kommer 17 fra egen skole og ca 6 fra andre videregående skoler.

Fylkesrådmannens vurdering

Gjennomgang av tilbudet ved Frederik II vgs, tyder på at skolen har to alvorlige utfordringer når det gjelder International Baccalaureate:

Skolen har utfordringer når det gjelde å tiltrekke seg elever med de rette forutsetningene for å få et godt utbytte av denne typen opplæring. Antall søkere er ikke foruroligende lavt, men mange av søkerne har for svakt grunnlag fra tidligere skolegang til å ha fullt utbytte av IB. I

tillegg har skolen utfordringer når det gjelder å føre elever som faktisk blir tatt inn fram til godkjent IBDP.

Kostnadmessig ligger tilbudet, ved oppfylling av klassene, på samme nivå som andre IB-skoler og på samme nivå som andre kostnadskrevende tilbud innenfor videregående opplæring i Østfold:

- Musikk/dans/drama kr 116.000,- pr. elev
- YSK/Borg kr 106.000,- pr elev
- Toppidrett St. Olav kr 93.000,- pr elev

Alle tall ved oppfylling til full klasse. Det kan her nevnes at tilbudet YSK/Borg inneværende år har 8 elever og følgelig en stykkpris på ca kr 200.000. Med dagens elevtall er disse fylkets dyreste tilbud for normalelever.

Flere faktorer tyder likevel på at det er prematurt å avvikle tilbudet nå.

- Både LO og NHO ser dette som et viktig supplement til det ordinære tilbudet innenfor videregående skole - riktignok med klar adresse til skolen om at rekruttering og tilbudets kvalitet har et forbedringspotensiale.
- Skolen har selv analysert og sett sine utfordringer og tatt grep for å møte disse, bl.a. ved å tilsette ny IB- koordinator som har tanker om og har iverksatt forbedringstiltak.
- Children's International School i Fredristad er nå godkjent som IB-skole på PYP og MYP nivå. De første avgangselevne kommer her i 2015 og i 2016 vil tallet på avgangselever være 35. CIS starter også en skole i Moss, hvor de første avgangselevne vil bli uteksaminert i 2016, ca 15. En kan forvente at ca halvparten (25) ønsker å fullføre sin IBDP i Østfold, mens de øvrige fullfører ved andre IB-skoler, eller i det nasjonale systemet. Dette er prognoser som CIS selv gir. Avventes skoleåret 2016/2017 og 2017/2018 vil en ha to års erfaring med rekruttering og gjennomføring av elever fra CIS, i tillegg til andre elever som søker linja

En videreføring bør imidlertid også bli vurdert fortløpende i økonomiplanrulleringene slik at merkostnaden ved IB sees i sammenheng med fylkeskommunens samlede økonomi på opplæringsområdet og knyttet til behovet for finansiering av nye investeringer.

Anbefaling

International Baccalaureat tilbudet ved Frederik II vgs opprettholdes inntil videre. Tilbudet vurderes fortløpende i økonomiplanrulleringene og senest etter skoleåret 2017/2018.

5

Eventuell neddimensjonering av Service og samferdsel i Moss og Indre Østfold

Bakgrunn

Dette notatet beskriver mulige konsekvenser av en neddimensjonering av Service/samferdsel med 15 plasser i Moss og 15 plasser i Indre Østfold. Notatet er basert på vurderinger i Opplæringsavdelingen og mottatte innspill fra Mysen, Askim og Kirkeparken vgs.

Generelt

Fylkesrådmannen har til nå hatt myndighet til å dimensjonere tilbudet på de ulike utdanningsprogrammene, og dette har blitt gjort primært ut fra elevenes søkning – alle skal ha oppfylt retten til et av tre utdanningsprogram. I tillegg har fysiske forhold / plass ved den enkelte skole og økonomi også blitt vurdert, god oppfylting av klassene har blitt vektlagt. Hvilke konsekvenser en reduksjon av antall elevplasser vil gi avhenger i noe grad av søkertallet til utdanningsprogrammet i de to regionene. Med det forbehold er det nedenfor angitt noen mulige konsekvenser.

Mulige positive konsekvenser

Færre elevplasser kan føre til:

- at det blir enklere å skaffe lærlingeplasser til en større andel av elevene som kommer inn på SS
- større konkurranse om de resterende plassene og således en sterkere elevgruppe på utdanningsprogrammet
- Bedre oppfylting på de øvrige utdanningsprogrammene som elevene da alternativt tas inn på (f.eks Restaurant/matfag på Kirkeparken)

Mulige negative konsekvenser

Elevsøkningen til utdanningsprogrammet i de to aktuelle regionene har vært relativt stabil de siste årene, og dagens dimensjonering passer godt med elevenes valg. Ved å redusere antall plasser vil det være de svakeste elevene som ikke får oppfylt sitt førsteønske om . Ved en gjennomgang av søkernes tre ønsker for inneværende skoleår fremkommer det at elever som ikke kommer inn på SS, enten vil få plass på Studiespesialisering, som denne elevgruppen sannsynligvis vil ha store problemer med å fullføre og bestå, eller andre yrkesfaglige tilbud (i stor grad BA, TIP eller HO), som allerede har en stor andel ressurskrevende elever. I Moss vil en reduksjon i antall plasser innen SS medføre at flere svake elever må flyttes fra Kirkeparken til Malakoff. Resultatet av dette kan bli at flere slutter og færre vil fullføre og bestå på normert tid.

Service og Samferdsel er et tilbud som appellerer til den elevgruppa som i størst grad er usikker på om de skal velge en yrkesfaglig eller studieforberedende utdanning. En reduksjon

på utdanningsprogrammet vil føre til at færre elever kan motta et tilbud som både har en klar yrkesfaglig forankring samtidig som de tradisjonelle akademiske fagene har stor plass.

Avhengig av elevens andre alternative ønsker vil en reduksjon i antall plasser ved et utdanningsprogram kunne medføre at det må opprettes plasser på et annet utdanningsprogram. Service og samferdsel var ifølge KOSTRA-tall det billigste utdanningsprogrammet innen yrkesfag i 2013, så ved å opprette andre tilbud som erstatning vil være mer kostnadsdrivende.

Det er videre en personalmessig side ved å redusere elevtallet. Det kan gi overtallighet, og man kan risikere at omstillingskostnadene øker. En reduksjon på Vg1 vil i neste omgang gi redusert tilbud på Vg2, og dette vil også medføre usikkerhet for personalet. Det vil også gi skolene mindre fleksibilitet i planleggingen av lærernes fag og timefordeling.

Det ble i høringsuttalelser i forbindelse med skolebruksplanen gitt uttrykk for betydningen av å kunne kombinere service og samferdsel og studiespesialiserende utdanningsprogram og påbygg, da de fleste lærere som underviser på SS også har undervisning i programfag på ST. Dette ses på som en styrke for fagmiljøene på begge program og bl.a. økonomifagene kan bli skadelidende på de skolene SS reduseres.

For å nå målsettingen om å få flere elever til å fullføre og bestå på best mulig måte og stå bedre rustet for et fremtidig arbeidsmarked bør det ikke legges mindre vekt på yrkesfagene, men jobbes for å «framsnakke» og øke statusen til yrkesfagene. Service og samferdsel er et av de mest teoretiske utdanningsprogrammene, og bør være et reelt alternativ for elever som «strever» med å fullføre og bestå studiespesialisering.

SS rekrutterer elever til åtte ulike fagbrev; salgsfaget, kontor og adm. faget, logistikkfaget, reiselivsfaget, resepsjonsfaget, sikkerhetsfaget, IKT-servicemedarbeiderfaget og yrkessjåførfaget. Disse yrkene rekrutterer til omtrent 50 % av arbeidsplassene i samfunnet. Servicenæringen er en stor og betydningsfull næring for hele regionen, og det lokale næringslivet er et meget aktuelt arbeidsmarked for våre elever. Service og samferdsel burde av den grunn være et av de største yrkesfagene.

Prosjektet «Service og samferdsel på sitt beste 2014-2018

Høsten 2014 startet ØFK en storsatsing på utdanningsprogrammet Service og samferdsel med mål om å øke fullført og bestått med best mulig resultat. Prosjektet skal vare frem til 2018. I beskrivelsen av prosjektet står det videre:

«Alle elever i målgruppa for grunnkompetanse skal ha et planlagt opplæringsløp. Gjennom utvidet nettverksarbeid hvor bransje og opplæringskontorer er medspillere, vil vi utvikle et mer relevant, praksisnært og fleksibelt opplæringsløp. Satsingen er planlagt over fire år og retter seg mot skoler og aktuelle samarbeidsaktører i alle regioner.

Service og samferdsel med fagbrev i bl.a. salgsfaget, kontor og administrasjonsfaget og logistikkfaget, har slitt med å få elever ut i lære. Dette på tross av at behov

for arbeidskraft i næringsvirksomhet innen fagområdene i SS skulle tilsi at dette var et marked med stort behov og potensiale.

Utdanningsløpet SS er relativt nytt i forhold til andre løp som f.eks. byggfag, og mangler tradisjoner, identitet og yrkesstolthet. Vi ønsker å heve statusen og kvaliteten på utdanningsprogrammet gjennom tettere samarbeid med næringslivet, økt yrkesretting i undervisningen, tilpasset opplæring, og relevant praksis i bransjene som springbrett for elever til læreplass.

For å nå disse målene skal vi utvikle gode og bærekraftige samarbeidsarenaer med bransje og andre sentrale aktører. Sammen skal vi løfte utdanningsløpet til en mer fremtidsrettet og etterspurt utdanning.»

I satsingen er det en klar målsetting å satse spesielt på salgsfaget, her er det et stort potensiale som ikke er tatt ut, både i forhold til elevmassen og i markedet. Prosjektgruppen har koblet på et bredt samarbeidsnettverk bl.a NHO. Det har blitt innvilget midler til utprøving av vekslingsmodell, og Halden og Mysen vgs er deltagende skoler. I tillegg har vi fått øremerkede midler til hospitering i denne satsingen (alle skoler), etter spisset søknad til UDIR. Det jobbes målrettet med å opparbeide bransjefora i alle regioner og for å øke omdømme og status for dette utdanningsløpet. Det er allerede igangsatt møtevirksomhet i Halden og Indre region, og det er derfor spesielt uheldig at dette «kuttet» skjer i region indre.

Skoleeier sender ut blandede signaler når det på den ene siden satses på utvikling på et utdanningsprogram, men samtidig kutter i tilbudet. Det er ikke bra for satsingens troverdighet og heller ikke for den motivasjon og entusiasme som er skapt.

OKH's vedtak i PS 39/2014 om stimuleringstilskudd til nye lærebedrifter

Opplæring, kultur og helsekomiteen vedtok i sak PS 39/2014 å slutte seg til fylkesrådmannens opplegg og kriterier for tildeling av stimuleringstilskudd til nye lærebedrifter. Denne saken konkluderer med at det statlige stimuleringstilskuddet til nye lærebedrifter skal gis til bedrifter innen salgsfaget, ut fra blant annet følgende begrunnelse:

«Et av de fagområdene hvor det er et stort behov for flere læreplasser, er innenfor service og samferdsel. Salgsfaget er et relativt nytt fag med potensielt mange nye lærebedrifter. I november 2013 var det i alt 71 søkere til læreplass i salgsfaget, men bare 32 av disse ble formidlet. 18 av 46 søkere fikk lærlingkontrakt, og 14 av 25 søkere fikk opplæringskontrakt.

Som en del av fylkeskommunens satsning på det helhetlige 4-årige løpet, og for å få flere til å gjennomføre og bestå, har vi blitt tildelt statlige midler for å styrke innsatsen innenfor utdanningsprogrammet service og samferdsel, herunder salgsfaget.»

Med bakgrunn i dette vedtaket, og arbeidet som er satt i gang rundt salgsfaget vil det være uheldig å redusere antall elevplasser på det nåværende tidspunkt.

Satsning på vekslingsmodell ved Mysen vgs fra høsten 2015

Service og samferdsel ved Mysen vgs planlegger en stor satsing på en vekslingsmodell fra høsten 2015. Dette er i samsvar med både den fylkeskommunale og nasjonale satsingen på dette utdanningsprogrammet med tanke på at flere bør velge utdanningsprogrammet. Satsingen er gitt navnet «Service og samferdsel på sitt beste».

Konseptet vekslingsmodell går ut på at elever går ut i lære allerede det andre året på videregående skole, men at lærlingetiden kombineres med opplæring på skolen gjennom 3 år. For å klare å gjennomføre vekslingsmodellen uten at det skal koste mer enn opplæringstilbudet i dag, er man avhengig av å ha to parallelle klasser innenfor samme tilbud i vg2. Det betyr at elevene tilbys enten et løp med vekslingsmodell eller ett med konvensjonell 2 år i skole + 2 år i lære.

Tilbudet som skal gis på skolen for vekslingsmodellelevne vil da kunne gjøres sammen med de som har ordinært løp. En reduksjon på en klasse vil lukke muligheten for vekslingsmodell med mindre det skal koste ekstra. Det nye tilbudet som igangsettes fra skoleåret 2015/2016 er rimelig (økonomisk) og ikke minst fremtidsrettet (jfr Ludviksenutvalget) med dagens elevgrunnlag.

Det er også viktig å presisere at vekslingsmodell gis til elever både på Askim og Mysen vgs siden det tilbys 4 ulike vg2 løp, men Mysen er den eneste skolen som har 2 klasser innenfor samme fagområde (Salg, service og sikkerhet). Uavhengig av hvilken skole i indre Østfold som blir rammet av redusert tilbud, vil rekrutteringen til vg2 bli borte og dermed forsvinner også en klasse i vg2 om et år. Dette vil også påvirke arbeidsmiljø og det faglige trykket som legges i satsingen. Til nå er det arbeidet mye med å få til en god organisering, et utstrakt og forpliktende samarbeid med næringslivet og god informasjon til elevene i vg1 om hvilke to utdanningsløp de nå kan velge mellom.

6

Ny skole- og tilbudsstruktur oppsummert

Fylkesrådmannen har med bakgrunn i Fylkestingets vedtak i desember gjort noen endringer og foreslår at det legges til rette for følgende skole- og tilbudsstruktur på sikt:

Frm forslag - elevtall 2025/26	VG1 + VG2 + VG3																				SUM VGS	Yrkesfag %	Stud.forb.%
	BA	DH	EL	HO	NA	SS	RM	TIP	YSK	MK	ID	TOP-ID	MDD	STF	ST	IB	Science	Påbygging					
Greåker	197	0	0	260	0	0	0	0	37	0	0	0	108	0	449	0	85	90	1226	37	63		
Kalnes	58	62	0	0	152	0	0	89	48	0	204	0	0	0	0	0	0	85	698	52	48		
St Olav	0	0	105	120	0	111	0	0	0	0	0	76	0	0	359	0	0	90	861	39	61		
Frederik II	0	0	0	240	0	76	135	0	52	0	124	0	0	0	539	93	0	56	1315	34	66		
Glemmen	0	127	195	0	0	0	0	159	0	145	0	0	0	156	539	0	0	95	1416	34	66		
Kirkeparken	0	0	115	0	0	116	28	68	0	0	133	0	68	51	402	0	0	40	1021	32	68		
Malakoff	72	0	0	209	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	483	0	0	66	830	34	66		
Halden	52	0	66	176	0	83	0	106	0	0	90	0	0	0	457	0	0	79	1109	44	56		
Askim	0	0	90	216	0	0	0	110	0	0	43	0	25	0	495	0	0	62	1041	40	60		
Mysen	94	63	0	0	0	125	52	0	0	53	0	0	0	0	460	0	0	68	915	37	63		
Elever per utd.program	473	252	571	1221	152	511	215	532	137	198	594	76	201	207	4183	93	85	731	10432				

Elevtallene som vises i denne tabellen er, som beskrevet i prosjektgruppas rapport kap. 11.1, basert på Østfold Analyses elevtallsprognoser (middels vekst) for 2025/2026, og det er lagt opp til en mer arbeidsmarkedsstyrt struktur med vekst på ST og HO.

Østfold - elevtallsprognoser (per august 2014)						
	2015	2020	2025	2030	2035	2040
Gj.snitt	9935	9567	10035	10059	10540	11093
høyeste	10548	10156	10654	10682	11191	11778
laveste	9343	9000	9436	9456	9912	10433

Østfold Analyse

Det er lagt til en sikkerhetsmargin på 3 % og lagt til 100 PB-plasser på grunn av endringer i Opplæringslova om rett til påbygging, noe som gir 10436 elever i 2025.

Endringene fra fylkesrådmannens forslag i desember fram til nå, dreier seg i all hovedsak om en forskyvning av ST- og HO-elever fra St Olav til Greåker og Fredrikstad. Da reduseres investeringsbehovet i Sarpsborg ved at man utnytter kapasiteten på Greåker fullt ut og reduserer St Olav med ca. 400 elever.

Fredrikstad-skolene får etter dette opplegget ca. 200 flere elever enn de ville fått etter fylkesrådmannens forslag før jul. Før programmeringen av nye Frederik II og utvidelser på Glemmen settes i gang etter fullført konseptvalgutredning, må man bestemme om disse bygges med en kapasitet for å ta opp i seg elevtallsveksten i Nedre Glomma fram mot 2035-2040. Dette vil i så fall medføre et enda høyere elevtall for disse to skolene enn oppgitt her og en større forskyvning av elever fra Sarpsborg til Fredrikstad i perioden etter at de nye skolebygningene i Fredrikstad står ferdige.

Nedre Glommaregionen - elevtallsprognoser (per august 2014)						
	2015	2020	2025	2030	2035	2040
Gj.snitt	5258	5136	5320	5241	5584	5898
høyeste	5513	5385	5578	5495	5855	6185
laveste	5034	4918	5094	5018	5347	5648

Østfold Analyse

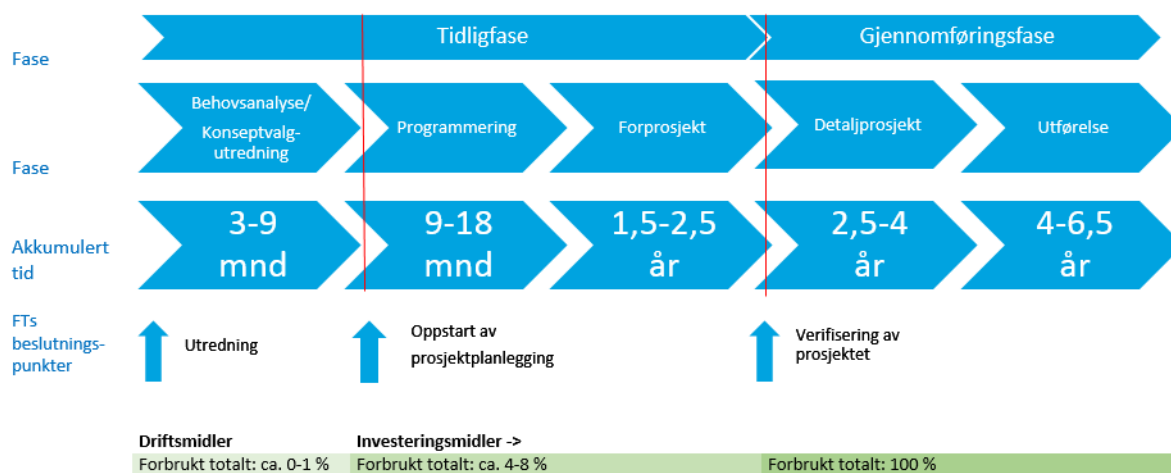
Med foreløpige elevtall for 2035, vil skolene da kunne se slik ut:

Frm forslag - elevtall 2035/36	VG1 + VG2 + VG3																			SUM VGS	Yrkesfag %	Stud.forb. %
	BA	DH	EL	HO	NA	SS	RM	TIP	YSK	MK	ID	TOP-ID	MDD	STF	ST	IB	Science	Påbygging				
Greåker	197	0	0	260	0	0	0	0	37	0	0	0	108	0	449	0	85	90	1226	37	63	
Kalnes	58	62	0	152	0	0	89	48	0	204	0	0	0	0	0	0	85	0	698	52	48	
St Olav	0	0	105	120	0	111	0	0	0	0	0	76	0	0	359	0	90	0	861	39	61	
Frederik II	0	0	0	311	0	76	135	0	52	0	124	0	0	0	629	93	0	56	1476	35	65	
Glemmen	0	127	195	0	0	0	0	159	0	145	0	0	0	156	662	0	0	95	1539	31	69	
Elever per utd.program	255	189	300	691	152	187	135	248	137	145	328	76	108	156	2099	93	85	416	5800			

Her er all elevtallsveksten i Nedre Glomma fra 2025 til 2035 forutsatt tatt opp på ST og HO på Glemmen og nye FII. Også her er det lagt til flere PB-elever og 3 % usikkerhet på prognosene.

Faser i byggeprosjekter

Illustrasjon: Tidslinje – ny skole – ca. 1000 elever

Illustrasjonen over viser at et prosjekt har flere beslutningspunkter hvor de viktigste er ved oppstart av programmering og etter ferdig forprosjekt der bevilgning gis og fylkesrådmannen får fullmakt til å realisere prosjektet. Begge disse to viktigste beslutningene må gjøres ved vedtak i fylkestinget

I alle prosjekter må man før programmering starter avgjøre hvilke utdanningsprogram, hvilke programfag på vg2 og vg3 og hvilke elevtall skolen skal dimensjoneres for.

Hvilke utdanningsprogram som skal ligge hvor avgjøres nå i Skolebruksplanen.

Dimensjonering av skolene med tanke på programfag, antall klasser og endelig antall elever bestemmes i konseptvalgutredningen i hvert prosjekt. I denne fasen avgjøres også spørsmål som eie/leie og nybygg/ombygginger. Regulering av aktuelle tomter må ferdigstilles i løpet av tidligfasen og tar minimum ett år.